

Urval av förskole- och skolenheter inom uppdraget om Samverkan för bästa skola

Statens skolverk har fått i uppdrag av regeringen att i dialog med huvudmän fortsatt genomföra insatser i syfte att höja kunskapsresultaten i skolan samt öka måluppfyllelsen i förskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. Insatserna syftar även till att öka likvärdigheten inom och mellan skol- och förskoleenheter. Insatserna ska riktas till skolenheter med låga kunskapsresultat eller hög andel elever som inte fullföljer sina studier och som har eller bedöms få svåra förutsättningar att förbättra sina resultat på egen hand.

Skolverkets urval av skolenheter inom Samverkan för bästa skola sker med utgångspunkt i två urvalskriterier som följer av regeringsuppdraget. Enligt regeringsuppdraget ska insatserna inom Samverkan för bästa skola riktas till skolenheter som har:

1. låga kunskapsresultat eller en hög andel elever som inte fullföljer sina studier
2. och som har eller bedöms få svåra förutsättningar att förbättra sina resultat på egen hand.¹

Skolverkets bedömning av vilka skolenheter som ska prioriteras för deltagande samt identifikation av relevanta utvecklingsområden ska beakta underlag från Statens skolinspektion.

Skolverkets urvalsmodell

Skolverkets urval av skolenheter genomförs med hjälp av **ett underlag med skolenheter från Skolinspektionen och ett statistiskt urvalsunderlag**. Vid varje urvalsomgång kan Skolverket inleda samverkan med cirka 15 huvudmän för grund- och gymnasieskola. Skolverket strävar efter att antalet skolenheter per huvudman uppgår till fler än en skolenhet. Vidare strävar Skolverket efter att fördelningen av grund- och gymnasieskoleenheter i urvalet ska motsvara den proportionella fördelningen mellan grund- och gymnasieskoleenheter i riket.

Underlag med förslag på skolenheter från Skolinspektionen

I ett första steg görs ett urval av enheter från det underlag med förslag på skolenheter som uppvisat brister vid tillsyn eller regelbunden kvalitetsgranskning som

---

¹ Utbildningsdepartementet, Uppdrag om samverkan för bästa skola Dnr U U2019/03786/S, som ersätter U2015/03357/S och U2017/00301/S.

2021-05-12
Dnr 7.4.1-2021:910
2 (6)

Skolinspektionen lämnar till Skolverket. Underlaget innehåller skolenheter som har fått ett tillsyns- eller granskningsbeslut under perioden för urval.²

Kritiken från Skolinspektionen poängsätts enligt en matris som prioriterar kritik inom de prioriterade områdena nedan.

Prioriterade områden i Skolinspektionens kritik

Riktad och regelbunden tillsyn	Regelbunden kvalitetsgranskning
Undervisning och lärande	Rektors ledarskap
Extra anpassningar och särskilt stöd	Undervisning
Styrning och utveckling av verksamheten	

En skolenhet kan få 0–15 poäng för kritik från en riktad eller regelbunden tillsyn. En skolenhet kan få 0–5 poäng för kritik från en regelbunden kvalitetsgranskning. Kritik inom de prioriterade områdena har högre poäng än icke-prioriterade områden. Därefter summeras poängen så att varje skolenhet får en totalpoäng.

Skolverkets statistiska urvalsunderlag

I ett andra steg görs ett urval från Skolverkets statistiska urvalsunderlag.³ Det statistiska urvalsunderlaget baseras på en logistisk regressionsanalys, som är en statistisk metod för att analysera samband mellan en beroende variabel och ett antal förklarande variabler. Grund- och gymnasieskolenheter med låga kunskapsresultat och svåra förutsättningar identifieras med hjälp av två logistiska regressioner, en för respektive skolform. Grunden för val av variabler i respektive modell är regeringens uppdrag till Skolverket.⁴ Modellerna bygger på de beroende variablerna:

- andelen elever i grundskolan som inte blir behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram.

² Skolinspektionen levererar vanligtvis ett underlag med skolenheter till Skolverket två gånger per år, i mars och september. P.g.a. covid-19 beslutade Skolverket om att inte genomföra urval till Samverkan för bästa skola under hösten 2020 och då lämnades inget underlag av Skolinspektionen. För det aktuella urvalet skedde leveransen i februari 2021 och omfattade skolenheter som fått tillsyns- eller granskningsbeslut av Skolinspektionen under perioden 1 mars 2020 – 31 januari 2021.

³ Med anledning av Statistiska centralbyråns reviderade sekretesspolicy, som innebär att uppgifter om fristående skolor omfattas av sekretess, utgår det aktuella urvalet av enskilda huvudmän och fristående skolenheter främst från Skolinspektionens underlag. För att kunna bedöma om berörda fristående skolenheter har låga kunskapsresultat har den senast tillgängliga statistiken använts.

⁴ Utbildningsdepartementet, Uppdrag om samverkan för bästa skola Dnr U U2019/03786/S, som ersätter U2015/03357/S och U2017/00301/S.

2021-05-12
Dnr 7.4.1-2021:910
3 (6)

- andelen elever i gymnasieskolan som inte avgår med yrkes- eller högskoleförberedande examen eller studiebevis om minst 2500 poäng⁵ inom avsedd studietakt⁶.

Syftet med modellen är att skatta en sannolikhet för varje elev. Denna sannolikhet anger hur troligt det är att en elev inte blir behörig till gymnasieskolans yrkesprogram alternativt inte tar examen eller får ett studiebevis om 2500 poäng.

Modellens förklarande variabler framgår av tabell 1. Var och en av dessa variabler har betydelse för huruvida en elev bedöms bli behörig till gymnasieskolans yrkesprogram eller om en elev tar examen eller får studiebevis om 2500 poäng.

Tabell 1

Variabel	Utfall
Kön	Variabeln anger om eleven är flicka eller pojke.
Föräldrarnas utbildningsnivå	Variabeln har fyra kategorier och anger om elevens föräldrar har som högst grundskoleutbildning, gymnasial utbildning, eftergymnasial utbildning eller om uppgift saknas
Nyinvandrad*	Variabeln anger om en elev är nyinvandrad eller ej. En elev antas vara nyinvandrad om hen inte är folkbokförd i Sverige eller folkbokförd i Sverige under de senaste fyra åren.
Utländsk bakgrund*	Variabeln har tre utfall. Den anger om eleven har svensk bakgrund, är född i Sverige med utlandsfödda föräldrar eller har utländsk bakgrund. Med utländsk bakgrund avses att eleven är född utomlands eller att eleven ännu inte är folkbokförd i Sverige.
Meritvärde från grundskolan**	Meritvärdet omvandlas till ett genomsnittsbetyg genom att dividera summan av alla betygspoäng med 16 eller 17, beroende på om 16 respektive 17 betyg ingår i summeringen. Variabeln indelas därefter i fem kategorier motsvarande genomsnittsbetyg inom intervallen A-B, B-C, C-D, D-E, E-F, samt en kategori för okänd uppgift.

⁵ Elever som får ett studiebevis om 2500 poäng uppfyller inte kraven för examen men har slutfört ett helt nationellt program med godkända betyg.

⁶ De nationella gymnasieprogrammen är avsedda att genomgås på tre läsår.

2021-05-12
Dnr 7.4.1-2021:910
4 (6)

Skolår**	Variabeln anger om eleven studerar vid gymnasieutbildningens första, andra eller tredje läsår.
Programtyp**	Variabeln anger vid vilken typ av gymnasieprogram eleven studerar. De utfall som är möjliga är högskoleförberedande program, yrkesprogram eller introduktionsprogram.

* Denna variabel ingår enbart i urvalsmodellen för identifiering av grundskolor.

** Dessa variabler ingår enbart i urvalsmodellen för identifiering av gymnasieskolenheter.

Per skolenhet och skolform beräknas därefter ett medelvärde av andelen elever som inte uppnår behörighet till gymnasieskolan alternativt inte tar examen eller får ett studiebevis om 2500 poäng baserat på statistik från de två senaste läsåren. Där faktiska utfall för den beroende variabeln finns att tillgå⁷ ersätts skattade sannolikheter med dessa.

Principer för Skolverkets urval av skolenheter inom Samverkan för bästa skola

För att en skolenhet ska kunna bli föremål för urval i Samverkan för bästa skola behöver följande förutsättningar föreligga:

- Skolenheten ska inte redan vara föremål för riktade insatser inom Samverkan för bästa skola eller Skolverkets uppdrag att genomföra insatser för att stärka utbildningens kvalitet för barn och elever som är nyanlända eller har annat modersmål än svenska eller Skolverkets riktade insatser för skolans digitalisering.⁸
- Internationella skolor som använder ett annat lands läroplan kan inte ingå i Samverkan för bästa skola.
- Skattningen av andelen elever som inte blir behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram för skolenheten ska ligga över riksgenomsnittet för de aktuella läsåren.
- Skattningen av andelen elever som inte tar examen eller får ett studiebevis om 2500 poäng ska ligga över riksgenomsnittet för det aktuella läsåret.

⁷ Gäller elever i årskurs 9 samt gymnasieelever som enligt avsedd studietakt torde ha registrerats i examensstatistiken för gymnasieskolan, dock ej elever för vilka uppgift om permanent personnummer saknas.

⁸ Utbildningsdepartementet, Uppdrag till Statens skolverk att genomföra insatser för att stärka utbildningens kvalitet för barn och elever som är nyanlända eller har annat modersmål än svenska (U2019/03787/S). Tidigare U2015/3356/S, U2017/00300/S och U2018/00404/S.

2021-05-12
Dnr 7.4.1-2021:910
5 (6)

- Skolenheten ska ha minst 3 poäng enligt Skolverkets poängsättning av Skolinspektionens kritik.
- Skolenheten ska ha minst 10 elever.

För att en huvudman och dess enheter ska kunna erbjudas samverkan behöver följande förutsättningar föreligga:

- Huvudmannen ska vara kommunal, enskild eller landstingsägd.
- Huvudmannen ska ha minst två skolenheter i Skolverkets statistiska urvalsunderlag.
- Huvudmannen ska ha minst 100 elever i grund- eller gymnasieskolan.
- Enskilda huvudmän som ingår i Skolinspektionens underlag till Skolverket ska ha goda eller relativt goda ekonomiska förutsättningar enligt Skolinspektionens bedömning.

Urvalskriterier för förskoleenheter

Insatserna inom Samverkan för bästa skola även riktas till förskolor som har särskilt svåra förutsättningar.⁹ Valet av förskoleenheter utgår från Skolverkets urval av huvudmän. Urval av förskoleklass ingår i det ordinarie urvalet som omfattar grundskolan. Skälet för det är att förskoleklassen oftast är organiserad inom ramen för en grundskoleenhet, även om det formellt är en egen skolform.

Vid bedömningen av förskoleenheter används två olika typer av underlag:

<p>Skolinspektionens bedömning av förskoleverksamheter</p> <p>Av de huvudmän som fått kritik för sina förskoleverksamheter av Skolinspektionen, prioriterar Skolverket förskolor som bedöms ha särskilt svåra förutsättningar.</p> <p>Skolverket prioriterar kritik inom dessa områden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Förutsättningar för utbildningen i förskolan 	<p>Ett index för att rangordna förskolorna utifrån deras förutsättningar. Indexet innehåller uppgifter om:</p> <p><i>Kvalitetsmätt/förskolans förutsättningar</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Andel personal med förskolläraryr utbildning i förskolan - Andel personal utan pedagogisk utbildning - Personaltäthet (antal barn per årsarbetare)
---	---

⁹ Utbildningsdepartementet, Uppdrag om samverkan för bästa skola Dnr U U2019/03786/S, som ersätter U2015/03357/S och U2017/00301/S.

2021-05-12
Dnr 7.4.1-2021:910
6 (6)

– Utveckling av utbildningen i förskolan	<i>Barnens förutsättningar</i> <ul style="list-style-type: none"> - Andel barn med utländsk bakgrund - Andel barn i förskolan med föräldrar med förgymnasial utbildning
--	--

För att en förskoleenhet ska kunna bli föremål för urval i Samverkan för bästa skola behöver antalet barn uppgå till minst 20 per förskoleenhet.

Skolverket avgör vilka huvudmäns förskoleenheter som ska ingå i Samverkan för bästa skola. Urvalet av specifika förskoleenheter genomförs efter dialog med huvudmännen med utgångspunkt i indexet över förskoleenheternas förutsättningar.